

Утворення Русі-України. Аскольд, Олег, Ігор.
Конспект уроку історії в 7 класі

Кравчук В.М., учитель історії Рівненської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ст.№27
Рівненської міської ради

Тема. Утворення Русі-України. Аскольд, Олег, Ігор.

- Мета:**1. Допомогти сформувати знання учнів про процеси формування території Русі, походження назви „Русь”, хронологічні межі правління перших київських князів, їхню внутрішню і зовнішню політику;
2. Розвивати вміння та навички учнів працювати з історичною картою (атласом), відеоматеріалами, підручником, першоджерелами (історичними документами), роботи в групах;
3. Сприяти виховуванню інтересу до історії власного народу, вчити пам’ятати і поважати минуле, усвідомлювати, що без знання і розуміння минулого – немає майбутнього.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Обладнання: О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. Історія України: підручник для 7класу загальноосвітніх навчальних закладів.-Х. Ранок”, 2015; карта „Русь”; атлас з історії України для 7 кл., проект „Історія України” ч.1, серія 4 „Русь”, серія 5; „Аскольд і Дір”, серія 6 „Олег”, серія 7 „Ігор”.

Основні поняття: держава, князь, „Русь”, VIII ст. – перші загадки назви „Русь”.

Основні дати: 860 р. – похід Аскольда на Візантію.

866 р. – хрещення Аскольда та його дружини.

882 р.- об’єднання Олегом Київської і Новгородської земель,
створення єдиної держави – Русь.

882-1598 р. р. – династія Рюриковичів.

882-912 р. р. – князування Олега.

912 – 945 р. р. – князювання Ігоря.

Хід уроку

I. Мотивація навчальної діяльності .

1. З'ясування емоційної готовності.

Літопис „Повість минулих літ”.

2. Актуалізація опорних знань учнів.

Фронтальна бесіда. Запитання і завдання для фронтальної бесіди.

- Розповісти, показуючи на карті, які території заселяли слов'яни у VIII – IX ст.
- Назвіть і покажіть на карті східнослов'янські союзи племен.
- Які з них були предками українців ?
- Розкрийте точку зору російських, радянських, українських істориків щодо етнічної належності Русі.
- Розкрийте зміст поняття «Великий кордон».

3.Актуалізація суб'єктного досвіду.

Цивілізація суспільства виникнення класів і розвиток феодальних відносин у східних слов'ян в епоху раннього середновіччя зумовили переростання їхніх племінних союзів у державні об'єднання – князівства, які стали початком утворення нової держави – Русі.

4. Проблемне питання. З'ясуємо на сьогоднішньому уроці, звідки походить назва «Русь», як відбувався процес її утворення, якою була політика перших руських князів.

5. Цілевизначення і планування

Очікувані результати уроку. Після уроку учні зможуть:

- **назвати** : хронологічні межі правління Аскольда, Олега, Ігоря,; дати походу на Константинополь, утворення Русі;
- **дати визначення поняття:** «держава», «князь», «Русь», «християнство»;
- **розповісти про:** суть і значення «норманської» і «автохтонної» теорій, походження назви «Русь», діяльність князів Аскольда, Олега, Ігоря, процес виникнення Русі,.

Учні навчатися:

- **показувати на карті:** розширення території Київської держави, основні напрямки походів київських князів, Константинополь (Царгород);
- **демонструвати вміння та навички:** використовувати дані джерел, характеризувати особистість та діяльність перших князів, аналізувати літописні легенди, відрізнити вимисел від історичних фактів, порівнювати внутрішню і зовнішню політику князів Русі;
- **висловлювати власне ставлення до:** наслідків внутрішньої та зовнішньої політики перших князів, оцінити їхню діяльність з точки зору розвитку держави.

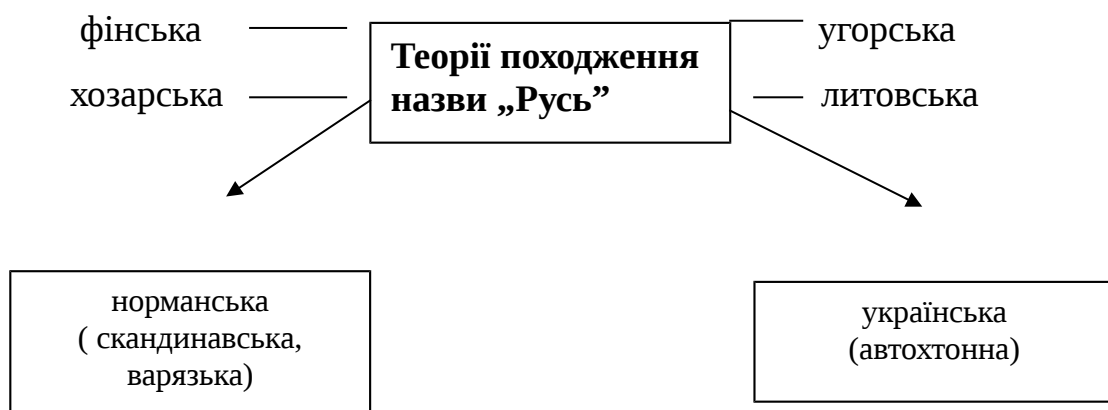
6. Оголошення теми, мети, плану уроку.

1. Походження назви Русь.
2. Князювання Аскольда і Діра.
3. Князювання Олега, Ігоря. Походи проти Візантії.

II. Опрацювання навчального матеріалу.

1. Формування знань учнів про походження назви „Русь”.

Робота учнів з підручником. За результатами самостійної роботи з підручником, учні складають схему „Теорії походження назви „Русь”.

- Русь” – назва племен норманів–шведів (варягів), які прийшли на землі слов’ян (словен),

- „Русь” – рослий, могутній народ, який мешкав у Придніпров’ї;
 - „Руси” – плем’я із слов’ян;
 - „Рось, Росава, Роставиця” – назва

Рюрик – з племені „русів”

річки, притоки Дніпра.

2. Формування знань учнів про діяльність князів Аскольда і Діра.

Розповідь вчителя.

Робота з відеофрагментом із проекту „Історія України” ч. I, серія 5 „Аскольд і Дір”,

Робота в групах (Поділ на 3 або 6 груп).

Перед переглядом відео трьом групам учнів ставляться запитання.

I (IV) гр. – Опишіть шлях Аскольда на Візантію.

II (V) гр. – Наскільки успішним був цей похід для Аскольда і його дружини?

III (VI) гр. - Чому після походу Аскольд вирішує охреститися ? Які це мало наслідки ?

Робота I групи з історичним атласом, підручником та історичними документами підручника.

Представлення результатів роботи груп супроводжується демонстрацією перед настінною картою .

3. Формування знань учнів про діяльність князів Олега та Ігора.

Робота з відео фрагментом із проекту „Історія України” ч. I, серія 5 „Аскольд і Дір”.

Перед переглядом відео учням ставляться запитання.

I (IV) гр. – Коли і за яких обставин до Олега перейшла влада у Новгороді ?

II (V) гр. – Як вдалося Олегові захопити владу у Києві?

III (VI) гр. – Коли і як була утворена єдина держава Русь ?

Відповіді учнів.

Поділ на 4 групи.

Робота з відеоматеріалами „Історія Русі” ч. I, серія 6 „Олег”, серія 7 „Ігор”.

Інтерактивна вправа „Ажурна пилка”.

Перед переглядом учні отримують завдання для „домашніх” груп.

- Охарактеризуйте внутрішню політику князів Олега та Ігоря (I і II групи)
- Охарактеризуйте зовнішню політику князів Олега та Ігоря (III і IV групи)

За результатами роботи учні складають і заповнюють таблицю „Політика князів Олега і Ігоря”. Порівнюють, роблять висновки.

Князь	Внутрішня політика	Зовнішня політика
-------	--------------------	-------------------

Створення „експертних” груп . Обмін інформацією за результатами роботи, заповнення таблиці.

Повернення учнів у „домашні” групи. Обговорення.

Представлення результатів роботи груп.

III. Закріплення знань, умінь та навичок.

Бесіда. Запитання і завдання для бесіди.

- Як трактують походження назви „Русь” норманська та українська (автохтонна) теорії?
- Ознайомтеся з текстом легенди з літопису і дайте відповідь на такі питання:
 - а) Про кого йде мова в легенді ?
 - б) Про які напрямки зовнішньої і внутрішньої політики йдеться ?

IV. Рефлексійно-оцінювальний етап.

1. Рефлексія. Про яких князів іде мова в уривку із літопису ? Які цитати свідчать про державницьку політику князів ? Як літописець оцінює їхню роль ?

Уривок з літопису „Повість минулих літ”.

„Пізніше пливли човнами по Дніпрі з півночі на південь два хоробрі лицарі - ... Місто над рікою їм так сподобалося, що вони, увійшовши до нього, сказали князям: - Ми будемо у вас князями. Боронитимемо вас перед нападами чужих племен, щоб ви спокійно могли обробляти ріллю, торгувати і їздити по Дніпрі: на полудне – до Царгорода й на північ – до Нового. За це платитимете нам невелику данину для утримання війська та урядників, які дбатимуть про лад у городі й у державі. Жителі Києва радо згодилися, тож ... і ... стали першими

українськими князями. Свою державу поширили на всі ті села й містечка, що вже тоді постали навколо Києва, й зібрали стільки війська, що не лише могли боронити свою державу від нападів чужих племен і чужих князів, а й самі ходили з військом на сусідні краї, навіть до візантійської столиці – Царгорода. Так зростала й розвивалася Українська держава зі столицею Києвом...

На сьогоднішньому уроці ми дізналися, що перші київські князі Аскольд, Дір – зміцнили свою державу, заявили про себе на міжнародній арені. Від часів Олега відбулося об'єднання окремих слов'янських князівств в одну державу – Русь. Олег та Ігор сприяли посиленню військової могутності держави, її міжнародному визнанню. Навчилися характеризувати історичних діячів, з'ясували їх значення і місце в історичному процесі.

2.Оцінювання та взаємооцінювання знань.

3. Домашнє завдання. Інструктаж щодо виконання.

Обов'язкове:

1. Опрацювати текст підручника § 3;
2. Порівняти зовнішню і внутрішню політику київських князів за допомогою складеної на уроці таблиці;
3. Позначити на контурній карті землі, які приєднав до Києва князь Олег, походи Олега та Ігоря на Візантію;

За бажанням:

Підготувати презентацію про теорії походження назви „Русь”.